

Rog reveniți. Luna este demontată pentru restaurare!

De multe ori, mi-am pus problema unde este limita între tehnică și artă în creațiile artistice, acolo unde creație înseamnă atât ideea în sine, cât și execuția, cum ar fi sculpturile de mari dimensiuni, cele monumentale.

Întâmplarea a făcut să fiu cumva implicat în restaurarea unuia dintre simbolurile creației lui Constantin Brâncuși, „*Coloana Infinitului*” de la Târgu Jiu. Conduceam un institut de cercetări care, printre multe alte activități, se ocupa și de protecția anticorozivă a structurilor metalice, precum și de tehnologiile de protejare a unor astfel de construcții împotriva distrugerilor cauzate de condițiile atmosferice. În urma unei decizii guvernamentale, m-am regăsit printre specialiștii din domeniul tehnic care urmau să diagnosticheze situația în care se afla renumitul monument și, eventual, să stabilească soluțiile tehnice pentru remedierea celor constatate. Aceasta presupunea mai multe deplasări la fața locului. Nu văzusem Coloana până atunci. Chiar și acum, scriind aceste rânduri, re trăiesc emoția pe care am avut-o atunci când, trecând cu mașina pe lângă gardul parcului în care este amplasată, la un moment dat, după depășirea unui copac destul de stufos ca să acopere orizontul, a apărut explozia de infinit pe care ți-o inspiră apropierea, de parcă ar țîșni din pământ și printr-un ciudat fenomen optic, face ca partea de sus să nu se îngusteze ci, chiar să se mărească! Asta, probabil, datorită faptului că ultima componentă a coloanei este un semiromboid cu partea de secțiune maximă în sus. O asemenea stare emoțională nu am mai avut decât atunci, când, după o lungă căutare prin marele muzeu Luvru, urmând indicatoarele puse la tot pasul, am ajuns, în sfârșit, în fața Giocondei!...

Pe lângă grupul de specialiști din domeniul tehnic, exista și un altul din domeniul artistic, critici de artă, reprezentanți ai unor autorități locale și naționale, ai unor moștenitori, reali sau presupuși, presă, băgători de seamă politici, etc.

În urma unor operațiuni tehnice preliminare se constatare că structura interioară de rezistență era ruginită în cel mai înalt grad, iar ca urmare a acestui „cancer al structurilor metalice”, pe o înălțime de câțiva metri interiorul de secțiune pătrată al acestei structuri era plin de rugină umedă.

În anul 1938, când se construise, nu existau tehnicile actuale de protecție anticorozivă și, probabil din motive economice, nici nu s-au putut utiliza materiale inoxidabile pentru construcția structurii de rezistență. Situația, prin comparație cu sănătatea unui om, era ca și cum ai vrea să-i faci un transplant fără să-l operezi! Nu exista decât o soluție și aceasta era cea chirurgicală! Celelalte soluții ar fi trebuit să fie preconizate încă din faza de proiectare sau să fie aplicate cu mult timp înainte.

Reprezentanții artiștilor se opuneau categoric „soluției chirurgicale de transplant”, bazându-se pe ideea că o operă de artă nu trebuie să-și înceteze existența materială niciodată, iar demontarea coloanei ar fi însemnat tocmai întreruperea existenței acesteia. Dar altă soluție tehnică nu exista! În scurt timp, structura s-ar fi prăbușit iar daunele ar fi fost și mai mari. Până la urmă Coloana Infinitului a fost demontată, decizia fiind luată de ministrul culturii de atunci, Ion Caramitru, care nu avea o altă variantă.

O altă dispută tehnico-artistică a mai existat atunci și cu privire la acoperirea de protecție a romboidelor, după demontarea acestora. A fost studiată corespondența lui Constantin Brâncuși din perioada construcției, din care reieșea clar că el ar fi dorit ca romboidele să fie aurite pentru evidențierea măreției Coloanei. Dar condițiile tehnice și economice din perioada construcției, înaintea începerii celui de al doilea război mondial, nu au făcut posibilă îndeplinirea dorinței autorului.

Cu ocazia restaurării, aurirea ar fi fost posibilă, atât tehnic, cât și economic. Totuși, s-a optat pentru menținerea tehnologiei originare de acoperire, așa cum a rămas în memoria omenirii.

M-am gândit mult timp după aceea la disputa pro și contra demontării acesteia, la înverșunarea părții artistice împotriva demontării. Ca tehnician, nu înțelegeam atunci rostul acestor păreri contrare, din moment ce rezultatul restaurării ar fi fost mult mai durabil, ceea ce este de așteptat pentru o creație artistică. După ce am început să mai cochetez, la rândul meu, cu simbolistica operelor de artă, am înțeles mai bine punctul de vedere al reprezentanților artei. *Coloana Infinitului* era și este un simbol la nivel planetar, un unicat pe care toată lumea îl recunoaște și trebuie să existe pe veșnicie, permanent, precum Soarele și Luna! Cum ar fi dacă, într-o minunată seară romantică, ai ieși cu iubita la plimbare, vremea ar fi frumoasă și cerul senin, ai vrea să-i arăți luna, dar în locul minunatului astru ceresc inspirator de poezie, ar apărea o fereastră tipizată de ecran de calculator cu un mesaj sec, concis, fără niciun pic de romantism:

Rog reveniți. Luna este demontată pentru restaurare!...